

РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 330.3:332.02:334.02:338.2

<https://doi.org/10.5281/zenodo.6957335>

ОХРИМЕНКО І.В., ШКІЛЬНЯК М.М.,
ЗАВГОРОДНЯ Т.П., КОЗІЙ О.Я.

Системний підхід до реалізації регіональної політики безпечного інноваційного розвитку в умовах діджиталізації та управління змінами

Актуальність теми дослідження. Дослідження питання системного підходу до реалізації регіональної політики безпечного інноваційного розвитку в умовах діджиталізації та управління змінами обумовлюється відсутністю єдиного підходу до реалізації алгоритму даного процесу.

Постановка проблеми. Головним фактором сталого економічного зростання можуть бути тільки науково-технічні інновації. Курс на впровадження інноваційної моделі структурної перебудови та розвитку економіки, утвердження України як високотехнологічної держави проголошено основним принципом державної та регіональної політики. Особливої актуальності дослідження даних питань викликає в умовах діджиталізації, управління змінами та підвищення рівня безпеки.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити системний підхід до реалізації регіональної політики безпечного інноваційного розвитку в умовах діджиталізації та управління змінами.

Метод або методологія дослідження. В статті використано метод систематизації, класифікації й теоретичного узагальнення; графічний метод.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Виділено такі загальні принципи регіональної політики безпечного інноваційного розвитку: заборона інновацій, що суперечать суспільним, регіональним і державним інтересам, принципам гуманності і моралі; використання при регулюванні інноваційної активності результатів короткострокового, середньострокового і довгострокового інноваційного прогнозування; оптимальне сполучення ринкових механізмів і державного регулювання в процесі активізації регіональної інноваційної діяльності і підприємництва; орієнтація інноваційної діяльності на соціально-економічні пріоритети, максимальне задоволення потреб внутрішнього ринку, імпортозаміщення, вихід на світовий ринок тощо.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності органів регіональної влади для підвищення рівня безпеки інноваційного розвитку.

Висновки за статтею. Доведено, що формування заходів щодо вдосконалення регіонального регулювання безпечного інноваційного розвитку в умовах діджиталізації та управління змінами повинно здійснюватися відповідно до принципів, що за своєю суттю не можуть мати суперечно-

стей з принципами, на яких будується вся економічна політика держави. Ці заходи повинні відповісти цілям регіональної політики інноваційного розвитку. Принципові положення необхідно сформулювати як для інноваційної, так і для науково-технічної політики розвитку. Критерієм для формулювання принципів регіональної політики інноваційного розвитку є досягнення максимальної соціально-економічної ефективності на основі інноваційної діяльності.

Ключові слова: системний підхід, реалізація регіональної політики, безпека, інноваційний розвиток, діджиталізація, управління змінами.

OKHRIMENKO I.V., SHKILNIAK M.M.,
ZAVHORODNIA T.P., KOZII O.Y.

A systematic approach to the implementation of regional policy of safe innovation development in the context of digitalization and change management

Relevance of the research topic. The study of the issue of a systemic approach to the implementation of the regional policy of safe innovative development in the conditions of digitalization and change management is conditioned by the lack of a unified approach to the implementation of the algorithm of this process.

Formulation of the problem. The main factor of sustainable economic growth can only be scientific and technical innovations. The course on the implementation of an innovative model of structural restructuring and development of the economy, the establishment of Ukraine as a high-tech state has been declared the main principle of state and regional policy. The study of these issues is especially relevant in the context of digitalization, change management and security improvement.

Setting the purpose and objectives of the study – to investigate a systematic approach to the implementation of the regional policy of safe innovative development in the conditions of digitization and change management.

Research method or methodology. The article uses the method of systematization, classification, and theoretical generalization; graphical method.

Presentation of the main material (research results). The following general principles of the regional policy of safe innovative development are highlighted: prohibition of innovations that contradict public, regional and state interests, the principles of humanity and morality; use of the results of short-term, medium-term and long-term innovative forecasting in the regulation of innovative activity; optimal combination of market mechanisms and state regulation in the process of activation of regional innovative activity and entrepreneurship; orientation of innovative activity on socio-economic priorities, maximum satisfaction of the needs of the domestic market, import substitution, access to the world market, etc.

Field of application of results. The results of the research can be used in the practical activities of regional authorities to increase the level of security of innovative development.

Conclusions on the article. It is proved that the formation of measures to improve the regional regulation of safe innovative development in the conditions of digitization and change management should be carried out in accordance with the principles that in their essence cannot have contradictions with the principles on which the entire economic policy of the state is built. These measures should meet the goals of the regional innovation development policy. Principles must be formulated both for innovation and for scientific and technical development policy. The criterion for formulating the principles of the regional innovation development policy is the achievement of maximum socio-economic efficiency based on innovative activity.

Keywords: system approach, implementation of regional policy, security, innovative development, digitalization, change management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У програмних документах Президента України і Кабінету Міністрів України

неодноразово зазначалося, що головним фактором сталого економічного зростання можуть бути тільки науково-технічні інновації. Курс на впровадження інноваційної моделі структурної перебудови та розвитку економіки, утвердження України як високотехнологічної держави проголошено основним принципом державної та регіональної політики. Очевидно, що сутність регіональної політики інноваційного розвитку (РПІР) визначається, виходячи з теоретичних підходів до самої економічної політики. Стратегічна мета РПІР збігається з метою існування державної інноваційної політики – це створення умов для ефективного виробництва в національній економіці і забезпечення її конкурентоспроможності в умовах діджиталізації, управління змінами та підвищення рівня безпеки, що обумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Суб'єктами регіонального регулювання безпечного інноваційного розвитку є сукупність органів і підприємств, що цілеспрямовано впливають та беруть участь в інноваційній діяльності [3; 7; 8].

Основними завданнями суб'єктів РПІР виступають: акумулювання коштів на НДДКР та інновації на рівні регіону; координація галузевої інноваційної діяльності; стимулювання інновацій і конкуренції; страхування інноваційних ризиків; створення правової бази інноваційних процесів, у тому числі системи захисту авторських прав, системи охорони інтелектуальної власності; кадрове забезпечення інноваційної діяльності; формування інноваційної інфраструктури; інституціональне забезпечення інноваційних процесів у галузях регіональної економіки; забезпечення соціальної й екологічної спрямованості інновацій; підвищення суспільного статусу інноваційної діяльності; регіональне регулювання інноваційних процесів; регулювання міжнародних аспектів інноваційних процесів [1–2; 4–6; 9–10], що у контексті розвитку сучасної системи діджиталізації та управління змінами потребує подальшого дослідження.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити системний підхід до реалізації регіональної політики безпечного інноваційного розвитку в умовах діджиталізації та управління змінами.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових ре-

зультатів. Принципи регіональної науково-технічної політики – одночасно це принципи регіональної інноваційної діяльності на стадії наукової підготовки. Специфічність її принципів визначає сама науково-технічна діяльність як діяльність, спрямована на одержання інтелектуального продукту фундаментального і прикладного характеру:

- демократизація керування науково-технічними процесами;
- опора на вітчизняний науковий потенціал;
- єдність розвитку наукового, освітнього і виробничого потенціалу;
- максимальне використання можливостей світової науки і міжнародного співробітництва для забезпечення НТП;
- органічна єдність НТП з економічним, соціальним і духовним розвитком суспільства;
- першочергова державна та регіональна підтримка науково-дослідних робіт, що забезпечують рішення найважливіших проблем держави та регіону;
- підтримка конкуренції в науково-технічній сфері;
- підтримка наукової і винахідницької діяльності, свобода технічної творчості і захист інтелектуальної власності;
- рівноправність усіх форм організації науково-технічної діяльності;
- свобода поширення науково-технічної інформації, пропаганда науково-технічних досягнень;
- участь науково-технічної громадськості у формуванні і реалізації державної та регіональної науково-технічної політики;
- врахування вимог екологічної безпеки.

Досліджуючи роль регіонів у регулюванні безпечного інноваційного розвитку, відокремлено основні функції регіонального регулювання інноваційного розвитку, до яких віднесемо координацію інноваційної діяльності в галузевому виробництві, організацію інституційного забезпечення цього виду діяльності, організацію, планування та контроль її ресурсного забезпечення з державних і регіональних джерел, стимулювання інноваційної активності суб'єктів, аналіз та облік об'єктів безпечної інноваційної діяльності, визначення регіональних особливостей її регулювання у зовнішньоекономічному аспекті.

У розвинених країнах безпечний інноваційний розвиток має високий рівень енергетичної забезпеченості праці та вирізняється діджиталізацією, комплексною автоматизацією або

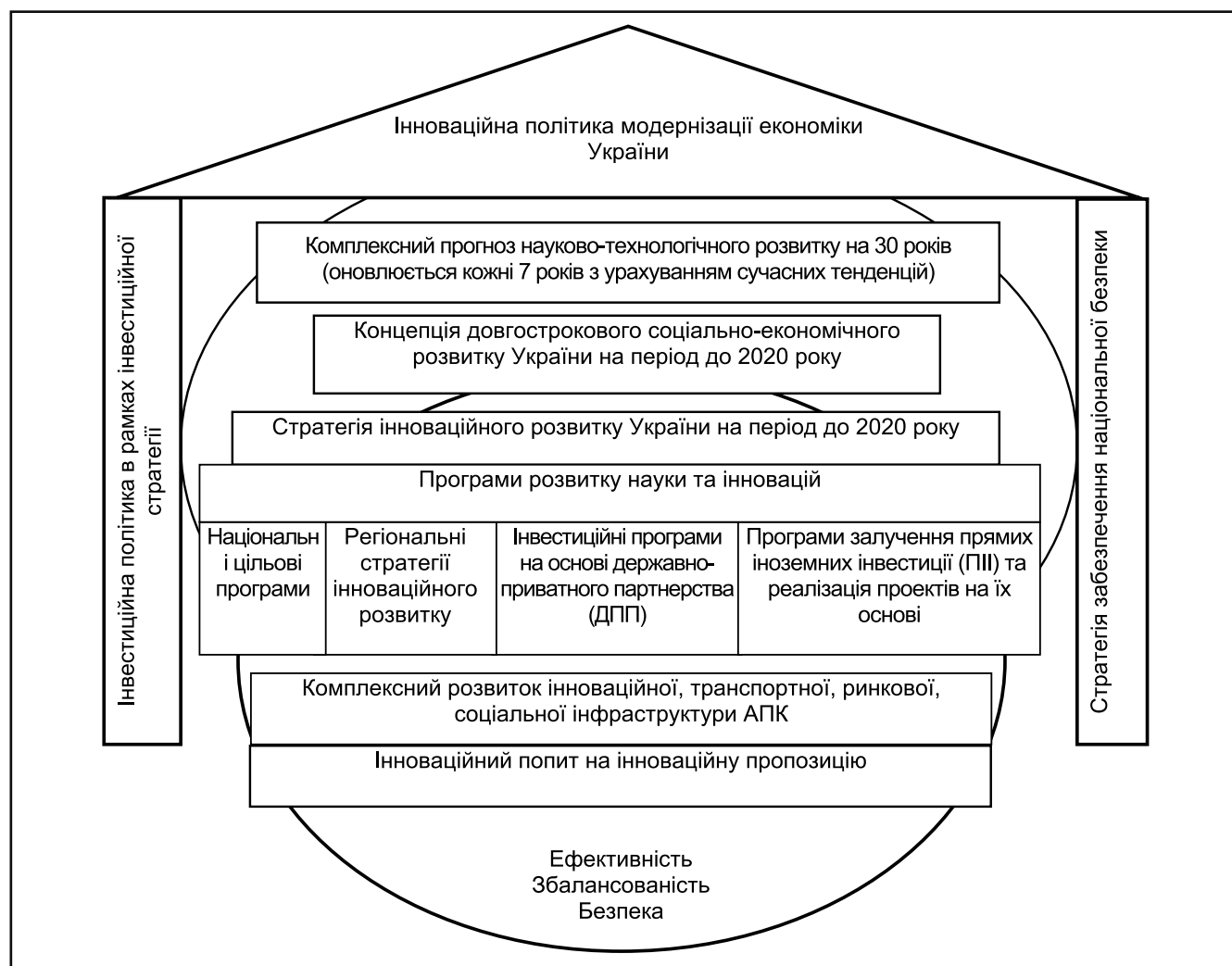
механізацією всіх технологічних процесів. Зокрема, рівень фондоозброєності значно перевищує аналогічний в Україні. Рівень організації та управління підприємствами у розвинутих країнах також значно вище. В більшості цих країн починаючи підприємці на рівні регіонів отримують від держави пільги в оподаткуванні, кредитуванні, інформаційному забезпеченні.

Отже, специфіка регіонів вимагає розробки відповідних інноваційних стратегій їх розвитку, реалізація яких дозволила би забезпечити зростання рівня конкурентоспроможності виробництва та сформувати безпечне регіональне інвестиційне середовище. Інноваційне інвестування передбачає впровадження в господарську діяльність підприємств науково-технічних досягнень за рахунок як внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування. Саме нові ідеї та організаційні рішення, передові технології та продукти дозволяють вивести підприємство з кризового стану,

визначають подальший успіх господарювання та гарантують йому фінансову стабільність.

Основою нашого дослідження є системний підхід, який розкривається у відносинах: «інновація» – «інноваційна діяльність», «інноваційна активність», «інноваційний розвиток». Система – сукупність елементів, які знаходяться у відносинах і зв'язках один із одним, формують певну цілісність, єдність. Потужність системи визначається силою її зв'язків, кожний компонент системи може оцінюватися своїм внеском у загальний успіх, усі елементи збалансованої системи, в кінцевому результаті, прагнуть досягнути синергізму [10]. Здійснення інноваційної діяльності передбачає реалізацію інноваційного потенціалу. Для формування інноваційного потенціалу необхідно є наявність певних ресурсів.

Системний підхід до створення інновацій полягає в тому, що інноваційна діяльність є складовою загальної економічної політики держави, ре-

Системний підхід до реалізації політики безпечного інноваційного розвитку

гіону, підприємства. Відповідно, впровадження інновацій – це цілеспрямоване оновлення будь-якого з її елементів. За сутністю – це поява нової системи з новими елементами та зв'язками, новими визначеннями загальних процесів, вихідних параметрів [9].

Оскільки сила системи визначається силою її зв'язків, кожний елемент системи може оцінюватися своїм внеском у загальний успіх, адже підвищення ефективності окремих її елементів або підсистем може викликати розбалансованість і суперечність, що знизить ефективність системи в цілому (див. рисунок).

На вході до системи знаходяться інформаційні, матеріальні, фінансові та людські ресурси, на виході – нові продукти та технології, нові методи управління, а також нова інформація та ідеї (знання). Інноваційній діяльності притаманні три ключові елемента: інновація, інноваційний потенціал та корисність інновації.

В цілому, системний підхід дозволяє дійти висновку щодо існування трьох періодів безпечного інноваційного розвитку. Перший період пов'язаний з дослідженням факторів, які сприяють або перешкоджають успіхові інновацій.

Головним предметом досліджень другого періоду стає інноваційна діяльність, яка включає механізм дифузії і переносу інновацій з одного середовища в інше. Третій період, який продовжується і по теперішній час, характеризується тим, що центр уваги дослідників зміщується в бік аналізу різних типів інноваційних ситуацій, розробки методів, більш раннього оцінювання ризику, формування рекомендацій суспільно-політичними організаціями та інститутами [9].

У РПІР може бути використана множина інструментів безпекового регіонального регулювання, однак їхнє використання підпорядковане, насамперед, загальній стратегії держави. Кожна держава формує і дотримується своєї визначеної стратегії, яка має відповідати кінцевим цілям, умовам і економічним ресурсам, що знаходяться в розпорядженні.

Висновки

Доведено, що формування заходів щодо вдосконалення регіонального регулювання безпечного інноваційного розвитку в умовах діджиталізації та управління змінами повинно здійснюватися відповідно до принципів, що за

свою суттю не можуть мати суперечностей з принципами, на яких будується вся економічна політика держави. Ці заходи повинні відповідати цілям РПІР. Принципові положення необхідно сформулювати як для інноваційної, так і для науково-технічної політики розвитку. Критерієм для формулювання принципів РПІР є досягнення максимальної соціально-економічної ефективності на основі інноваційної діяльності. На наш погляд, можна виділити такі загальні принципи регіональної політики безпечного інноваційного розвитку: заборона інновацій, що суперечать суспільним, регіональним і державним інтересам, принципам гуманності і моралі; використання при регулюванні інноваційної активності результатів короткострокового, середньострокового і довгострокового інноваційного прогнозування; оптимальне сполучення ринкових механізмів і державного регулювання в процесі активізації регіональної інноваційної діяльності і підприємництва; орієнтація інноваційної діяльності на соціально-економічні пріоритети, максимальне задоволення потреб внутрішнього ринку, імпортозаміщення, вихід на світовий ринок; підвищення ефективності використання накопиченого науково-технічного потенціалу; створення оптимальних умов для безпечної інноваційної діяльності для всіх її суб'єктів з урахуванням особливостей організаційно-правових норм і форм власності; створення умов і підтримка взаємовигідного співробітництва з іноземними партнерами і трансфер технологій; стратегічна орієнтація регіонів та держави в цілому на інноваційну модель економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Завгородня Т. П., Костюк В. А., Холодний Г. О., Скрипник В. В. Безпекове стратегування управління інноваційними бізнес-процесами та капіталізацією в агропродовольчій сфері в умовах глобалізації фінансових ринків. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 3 (250). С. 116–124.
2. Кукса І. М., Орлова-Курилова О. В., Кирилюк Є. М., Воронько-Невіднича Т. В. Державне регулювання та саморозвиток ефективної інноваційної системи управління реструктуризацією виробництва в умовах знанневої економіки, екологізації та синергетичної взаємодії підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 20. С. 5–9.

3. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 4–9.

4. Охріменко І. В., Гнатенко І. А., Дяченко Т. О., Артемчук В. О. Теоретико–методичні основи розвитку підприємництва в контексті глобалізації: управлінський та маркетинговий аспекти. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. № 2. С. 23–29.

5. Мізюк Б. М., Шкільняк М. М., Дзегур Г. В., Полікровський Р. С. Інноваційні методики проектного менеджменту організацій в контексті реалізації політики сталого розвитку регіону в умовах децентралізації та COVID–19. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2022. № 3 (250). С. 79–85.

6. Zos–Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. (2020). Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 42, 4, 504–515.

7. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro–industrial production. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43, 1, 129–135.

8. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zos–Kior M., Hnatenko I. (2021). Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID–19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 192–198.

9. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariiev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 199–205.

10. Mazur N., Khrystenko L., Pósztorovó J., Zos–Kior M., Hnatenko I., Puzyrova P., Rubezhanska V. Improvement of Controlling in the Financial Management of Enterprises. *TEM Journal*. 2021. Vol. 10, Issue 4, P. 1605–1609.

References

1. Zavorodnia T., Kostyuk V., Kholodnyi H., Skrypnyk V. (2022). Secure strategy management of innovative business processes and capitalization in the agri–food sector in the context of globalization of financial markets. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini* [Market Relations Development in Ukraine], 2 (249), 116–124.

2. Kuksa I., Orlova–Kurilova O., Kyryliuk Ye., Voronko–Nevidnycha T. (2021). State regulation and self–development of an effective innovative management system for production restructuring in the conditions of knowledge economy, greening and synergetic interaction of entrepreneurs. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid* [Investments: practice and experience], 20, 5–9.

3. Okhrimenko I. V., Vdovenko N. M., Ovcharenko E. I., Hnatenko I. A. (2021). Innovations in the system of strategic security management of the national economy in the face of risks and uncertainties of globalization. *Ekonomika ta derzhava* [Economy and state], 8, 4–9.

4. Okhrimenko I. V., Hnatenko I. A., Dyachenko T. O., Artemchuk V. O. (2021). Theoretical and methodological foundations of entrepreneurship in the context of globalization: management and marketing aspects. *Ukrayins'kyi zhurnal prykladnoyi ekonomiky* [Ukrainian Journal of Applied Economics], 2, 23–29.

5. Mizyuk B., Shkilniak M., Dzhegur G., Polikrovskiy R. (2022). Innovative methods of project management of organizations in the context of implementing the policy of sustainable development of the region in the context of decentralization and COVID–19. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini* [Market Relations Development in Ukraine], 2 (249), 79–85.

6. Zos–Kior M., Hnatenko I., Isai O., Shtuler I., Samborskyi O., Rubezhanska V. (2020). Management of Efficiency of the Energy and Resource Saving Innovative Projects at the Processing Enterprises. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 42, 4, 504–515.

7. Brockova K., Rossokha V., Chaban V., Zos–Kior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Economic mechanism of optimizing the innovation investment program of the development of agro–industrial production. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 43, 1, 129–135.

8. Mayovets Y., Vdovenko N., Shevchuk H., Zoskior M., Hnatenko I. (2021). Simulation modeling of the financial risk of bankruptcy of agricultural enterprises in the context of COVID-19. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 192–198.

9. Rossokha V., Mykhaylov S., Bolshaia O., Diukariev D., Galtsova O., Trokhymets O., Ilin V., Zoskior M., Hnatenko I., Rubezhanska V. (2021). Management of simultaneous strategizing of innovative projects of agricultural enterprises responsive to risks, outsourcing and competition. *Journal of Hygienic Engineering and Design*, 36, 199–205.

10. Mazur N., Khrystenko L., P6sztorov6 J., Zoskior M., Hnatenko I., Puzyrova P., Rubezhanska V. (2021). Improvement of Controlling in the Financial Management of Enterprises. *TEM Journal*, 10, 4, 1605–1609.

Дані про авторів

Охріменко Ігор Віталійович,

д.е.н., професор, ректор, Київський кооперативний інститут бізнесу і права, м. Київ, Україна

Шкільняк Михайло Михайлович,

д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

Завгородня Тетяна Павлівна,

д.е.н., професор, професор кафедри автоматизованих систем і моделювання в економіці, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

Козій Олеся Ярославівна,

аспірант кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

Data about the authors

Ihor Okhrimenko,

Dr. Sc. (Economics), Professor, Rector, Kyiv Cooperative Institute of Business and Law, Kyiv, Ukraine

Mykhailo Shkilniak,

Dr.Sc.(Econ),Professor, Head of the Department of Management, Public Administration and Personnel West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine

Tetiana Zavorodnia,

Dr. Sc.(Econ), Professor, Professor of Department of Automated Systems and Modeling in Economics, Khmelnytskyi National University, Khmelnytskyi, Ukraine

Olesia Kozii,

Postgraduate Student of the Department of Management, Public Administration and Personnel, West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine